

Nummer : 10-02.2016

Onderwerp : Herfinanciering Groningen Seaports NV

Korte inhoud	: Groningen Seaports NV heeft bij verzelfstandiging in 2013 de opdracht gekregen om te zorgen voor zelfstandige financiering. Het bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Havenschap Groningen Seaports dient in te stemmen met het financieringsvoorstel dat door de NV is voorbereid. De deelnemers in de Gemeenschappelijke Regeling wordt gevraagd in te stemmen met het financieringsvoorstel.
--------------	--

Uithuizen, 28 januari 2016

AAN DE RAAD.

Inleiding

Ten tijde van de verzelfstandiging van het bedrijf Groningen Seaports en de oprichting van de naamloze vennootschap (hierna: de NV) in juni 2013 is door de Gemeenschappelijke Regeling Havenschap Groningen Seaports (hierna: de GR) aan de NV de opdracht gegeven zorg te dragen voor zelfstandig financiering van het bedrijf. De financiële verzelfstandiging vormt, na de institutionele verzelfstandiging van 2013, de volgende stap tot volledige zelfstandigheid van het havenbedrijf Groningen Seaports.

De NV heeft in de afgelopen jaren onderzoek gedaan naar de realisatie van een eigenstandige financieringsstructuur maar dit bleek een lastige operatie. Financiers blijken niet bereid om zonder voldoende zekerheden middelen te verstrekken aan de NV. Eerst nu heeft de NV een volwaardig arrangement voorhanden dat kan dienen als financiering van beoogde investeringen en projecten. Het is nu aan de GR als aandeelhouder én als beoogd borgsteller om in te stemmen met dit arrangement en de voorwaarden waaronder dit arrangement tot stand kan komen.

Voordat de GR deze instemming kan geven wordt het voorstel van de directie van de NV ter instemming voorgelegd aan de participanten van de GR, waaronder het college en de raad. Ter voorbereiding op dit advies heeft de NV op 8 en 9 december jl. reeds voor het college en de raad een presentatie verzorgd waarin dit financieringsvoorstel van de NV is toegelicht.

Hieronder wordt het arrangement nogmaals uiteengezet, met aandacht voor de context, achtergronden en voorwaarden.

1. Zelfstandige financiering

Eén van de doelstellingen van de verzelfstandiging was het terugdringen van het financiële risico dat de GR en de participanten in de GR liepen. Dit risico was ten tijde van de oude situatie, voor de verzelfstandiging, groot. Nu de GR

aandeelhouder is geworden is het risico in zekere zin al beperkter geworden. Toch geeft de huidige financiële constellatie, waarbij kasgeldleningen worden aangegaan op naam van de GR, nog niet voldoende afdekking van risico's, zoals partijen deze bij de verzelfstandiging voor ogen stond. De huidige constellatie brengt met zich dat op dit moment de GR in haar hoedanigheid van schuldenaar nog rechtstreeks kan worden aangesproken door de geldverstrekker.

Als stip op de horizon geldt de situatie waarbij de NV volledig zelfstandig financiering uit de markt kan halen, zonder tussenkomst of betrokkenheid van de GR. In de situatie waarin de NV zich nu, relatief kort na verzelfstandiging, bevindt, blijken financiers echter niet bereid om zonder zekerheidsstelling van de zijde van de GR financiering aan de NV te verstrekken. Dit hangt overigens samen met de situatie dat de NV bij en na de verzelfstandiging niet de beschikking heeft over onderpanden die door de NV zelf als zekerheid gesteld kunnen worden bij het aantrekken van geldleningen. Nu is dan een financieringsstructuur opgezet waarbij de GR volledig borg staat voor een groot deel van de financieringsbehoefte. Dit moet worden gezien als een belangrijke stap in de richting van volledig zelfstandige financiering.

2. Langetermijnfinanciering

De projecten waarvoor de NV financiering nodig heeft betreffen veelal langjarige investeringen. Hierbij is te denken aan onderdelen van het Masterplan Eemshaven zoals de ontwikkeling van Energypark Eemshaven en natuurcompensatie Eemshaven.

Vanaf de verzelfstandiging is, voor de tijdelijkheid, gekozen om deze projecten met kort geld (looptijd leningen van een aantal maanden) te financieren. Dit maakte voor dat moment de flexibiliteit groot en dat was passend in verband met de gewenste overgang naar langjarige financiering. De overgang naar langjarige investeringen sluit aan bij de aard van de investeringen. Langjarige investeringen vragen om een langjarige financiering. Dit brengt een evenwichtiger risicoprofiel met zich. Een dergelijke financiering is naar zijn aard minder gevoelig voor onverwachte renteschommelingen. Daarnaast wordt ook het beschikbaarheidsrisico sterk verkleind.

3. Financiering geaccordeerde projecten

Het financieringsarrangement dat nu voorligt en waarvoor instemming wordt gevraagd, heeft betrekking op financiering van de projecten en investeringsbeslissingen die reeds voor de datum van verzelfstandiging zijn geaccordeerd door het toenmalig bestuur van de onderneming, zijnde de GR. Een lijst van deze geaccordeerde projecten is bij de verzelfstandiging in 2013 opgesteld. De projecten omvatten destijds een financieringsbehoefte van €268 mln. (plus €23 mln. voor onvoorziene projecten). Met het oog op de zelfstandige financiering is de projectenlijst nu geactualiseerd naar de stand van dit moment. De actuele geprojecteerde financieringsbehoefte voor de projecten en investeringen bedraagt € 221 mln. De verlaging van de financieringsbehoefte van €268 mln. naar €221 mln. heeft zijn herkomst in temporisering en fasering van het investeringsprogramma van de NV en behaalde voordelen uit een aantal aanbestedingen. Voor deze actuele financieringsbehoefte wordt nu de langjarige financiering ingericht.

De reden dat er juist voor de geaccordeerde projecten financiering wordt gezocht is tweeledig. Enerzijds willen financiers alleen leningen verstrekken indien er volledige borgstelling mogelijk is door de GR. Anderzijds is er de

beperking vanuit oogpunt van staatssteun waardoor de GR alleen volledig borg kan staan voor de projecten die voor verzelfstandiging zijn geaccordeerd. Volledige borgstelling voor financiering van andere, nieuwe projecten leidt naar alle waarschijnlijkheid tot ongeoorloofde staatssteun. Dit geldt dan eveneens voor het bedrag van €23 mln. voor onvoorziene projecten dat bij de verzelfstandiging is vastgesteld.

De mogelijkheid van volledige borgstelling is in de periode voorafgaande aan de verzelfstandiging uitgebreid onderzocht in verband met Europese regelgeving inzake staatssteun. Dit heeft ertoe geleid dat ten tijde van de verzelfstandiging is besloten om zekerheidshalve de borgstelling te maximeren op 80% van de voor de NV benodigde financiering om te voorkomen dat sprake zou zijn van een ongeoorloofde vorm van staatssteun. Inmiddels is op advies van PricewaterhouseCoopers en AKD (advocatenkantoor) beoordeeld dat juist voor de projecten waarmee de GR voor de verzelfstandiging en dus in de hoedanigheid van bestuurder van het bedrijf GSP reeds heeft ingestemd volledige geborgde financiering mogelijk is. Aanvullend geldt als voorwaarde dat de NV voor deze volledige zekerheidsstelling de GR een marktconforme vergoeding verstrekt. Naar de mening van de externe juridisch adviseur van de NV is er op deze manier geen sprake van een ongeoorloofde vorm van staatssteun. De GR is, op basis van eigen extern juridisch advies, voornemens de borgstelling overigens te melden bij de Europese Commissie.

Na het herstructureren van de lange termijnfinanciering van de NV zal de GR aanvullend en in overleg met de NV bezien of gekomen kan worden tot een beperktere borgstelling door de GR door het aanbieden van andere zekerheden aan de financier. Ook in het licht van het traject van de aandeelhoudersstrategie van GR zal hiernaar gekeken worden. De afbakening van de projecten die volledig geborgd gefinancierd (kunnen) worden heeft tot gevolg dat in de toekomst een verlaging van de risico's voor de GR en daarmee voor de participanten in de GR wordt voorzien. Immers zal daardoor het risicoprofiel voor de GR in de tijd afnemen.

4. Inhoud financieringsarrangement

Het financieringsarrangement is opgebouwd uit de volgende elementen:

- Er worden nieuwe leningen aangegaan bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG):
  - Een lening van €35 mln. met vaste rente en een looptijd van 4 jaar;
  - Een lening van €50 mln. met vaste rente en een looptijd van 7 jaar;
  - Een lening van €50 mln. met korte rentevastperiodes en een looptijd van 10 jaar;
  - Een lening van €50 mln. met korte rentevastperiodes en een looptijd van 12 jaar;
  - Kasgeldleningen om de behoefte aan liquiditeit op de korte termijn te dekken. In het eerste jaar gaat dat om een bedrag van €36 mln.

Deze leningen dekken bij elkaar opgeteld de financieringsbehoefte van €221 mln. af, nodig voor de verplichtingen, aangegaan voor datum verzelfstandiging. De prognose laat zien dat de NV verwacht dat de financieringsbehoefte voor deze verplichtingen in de komende jaren afneemt. De diversiteit in looptijden en soorten leningen biedt de benodigde flexibiliteit die deze afname vraagt maar ook wanneer bijvoorbeeld de gronduitgifte sneller gaat dan verwacht of investeringen goedkoper uitvallen dan geraamd.

De raad wordt voorgesteld om akkoord te gaan met dit

financieringsarrangement bestaande uit de verschillende leningen.

5. Rentebeheersing

In het verleden is in het kader van renterisicobeheersing een aantal derivatencontracten afgesloten. Inmiddels heeft de NV nog één rentederivaat over en wel bij de bank Société Générale (hierna SocGen)). Dit contract omvat een hoofdsom van €100 mln. tegen een vaste rente van 3,49%. De ongekende dalende renteontwikkeling van de afgelopen jaren heeft ervoor gezorgd dat het derivaat een negatieve waarde heeft gekregen.

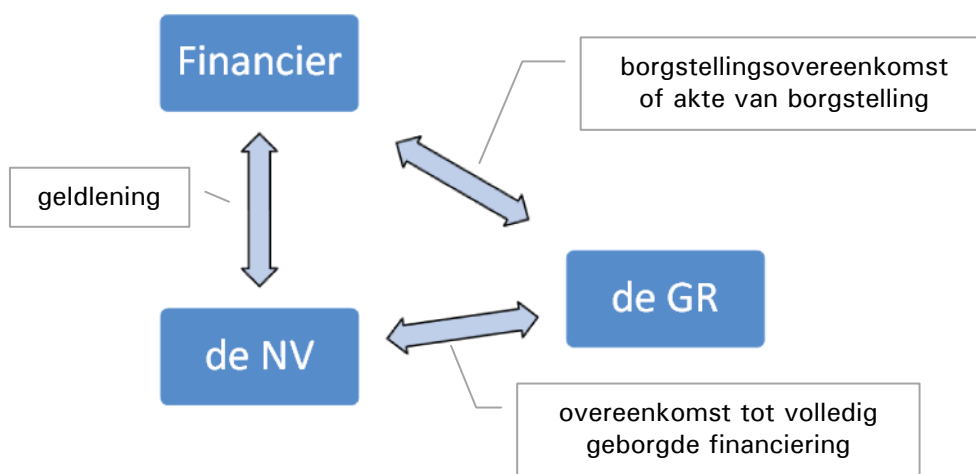
SocGen heeft te kennen gegeven gebruik te willen maken van de contractuele mogelijkheid om de overeenkomst eenzijdig te beëindigen per medio februari 2016. In deze situatie bestaan er voor de NV twee mogelijkheden: noveren van het contract of neerleggen bij de beëindiging en stopzetten van het contract. Noveren houdt in dat de overeenkomst, inclusief rechten en verplichtingen, wordt overgenomen door een andere financiële partij die de actuele negatieve waarde van het contract aan SocGen vergoedt.

Berekeningen maken duidelijk dat noveren financieel wenselijker is dan het volledig beëindigen van het bestaande rentebeheersingsinstrument. In het laatste geval zou de NV de negatieve waarde direct moeten vergoeden aan SocGen. Daarnaast geeft een nieuw rentebeheersingsinstrument onder actuele voorwaarden (waaronder een lagere rente) geen materieel voordeel omdat tegelijk de vergoeding van de negatieve waarde moet worden gefinancierd.

Naast de financieringsbehoefte voor de projecten, zoals beschreven in paragraaf 3, heeft de NV financiering die voortvloeit uit de CSA-verplichting. Dat is de contractuele verplichting om een waarborgsom beschikbaar te hebben, die samenhangt met de negatieve waarde van het derivaat bij SocGen. Voor de derivatenpositie en de CSA-verplichtingen van de NV staat de GR volledig borg.

6. Borgstelling

Borgstelling is een juridische figuur waarbij een borg zekerheid geeft aan een geldverstrekker instantie dat de lening die aan de schuldenaar (niet zijnde de borg) is verstrekt zal worden terugbetaald.

Zoals hierboven al is geschreven, stellen de financiële instellingen als voorwaarde voor leningen aan de NV een volledige borgstelling door de GR.

Dat houdt in dat de financier een geldlening aangaat met de NV en een akte van borgstelling met de GR.

De volledige borgstelling heeft betrekking op de volgende financiële verplichtingen:

- a. verplichtingen jegens financiers uit hoofde van de leningen voor de realisatie van de geaccordeerde projecten.
- b. verplichtingen jegens financiële instellingen uit hoofde van het bestaande en te noveren rentebeheersingsinstrument.

Borgstellingsplafond

Om het risico van de GR te beperken wordt gewerkt met een borgstellingsplafond. Dat betekent dat de GR tot een bepaald maximum volledig borg staat voor leningen aan de NV. Vanuit de NV wordt gevraagd om een volledige borgstelling door de GR tot een bedrag van maximaal €268 mln. Dit plafond heeft uitsluitend betrekking op de verplichtingen voor leningen als bedoeld onder a. Zoals reeds naar voren is gebracht, is de werkelijke financieringsbehoefte thans €221 mln. De ruimte tot €268 mln. is bedoeld als borgstelling voor de rente en kosten die samenhangen met de leningen. Dat betekent dat de GR borg staat voor de leningen inclusief rente en kosten tot een maximum van €268 mln. Het plafond heeft uitdrukkelijk geen betrekking op de verplichtingen die samenhangen met het derivaat. Dit heeft als achtergrond dat de GR zich reeds in 2014 volledig borg heeft gesteld voor de financiële verplichtingen van dit derivaat.

Overeenkomst tot volledig geborgde financiering

Om afspraken tussen de NV en de GR omtrent de geldleningen en borgstelling vast te leggen, is een overeenkomst tot volledig geborgde financiering opgesteld. Met ondertekening van deze overeenkomst verplicht de GR zich tegenover de NV om bij het aantrekken van een lening op eerste schriftelijk verzoek van de NV om een borgstelling met de financier af te sluiten.

Aan de andere kant heeft de GR als borg er belang bij de risico's als borgsteller zoveel mogelijk te beperken. Zodoende is het wenselijk in de overeenkomst ook kaders op te nemen waarbinnen de borgstelling plaats kan vinden. Daarom is in de overeenkomst expliciet opgenomen dat de GR pas aangesproken wordt als de NV in verzuim is. Verder verplicht de NV zich met ondertekening van deze overeenkomst zich bij het financieel handelen te houden aan kaders zoals te vinden in het Treasurystatuut Groningen Seaports NV en de volgende uitgangspunten:

- De NV kan alleen leningen aangaan, middelen uitzetten en garanties verlenen voor de uitoefening van haar taken;
- Derivaten zijn niet gericht op het genereren van inkomsten;
- Gebruik van derivaten is toegestaan, uitsluitend ter beperking van financiële risico's, waarbij vooraf altijd extern advies wordt ingewonnen;
- De NV dient rekening te houden met de bescherming van de (financiële) risico's van de GR (en haar participanten);
- De NV dient toe te werken naar financiële zelfstandigheid van de NV onder gelijktijdige afbouw van de geborgde financiële verplichtingen bij de GR en dus verlaging van het nieuwe borgstellingsplafond;
- De NV zal in de toekomst nieuwe projecten zelfstandig financieren.
- De NV zal over alle ontwikkelingen en gebeurtenissen die van invloed kunnen zijn op de positie van de GR als borg, de GR informeren en van een aantal materiële wijzigingen de toestemming van de GR vragen.

7. Wat verandert er voor college, raad en GR?

De directie van de NV heeft op 9 december 2015 het herfinancieringsvoorstel gepresenteerd tijdens een raadsinformatieavond. Naar aanleiding van de presentatie is de vraag gesteld wat de betekenis is van dit voorstel voor de rol van de GR en de participanten.

Voor de participanten (waaronder het college van B&W en de gemeenteraad van Eemshaven) verandert er niet veel. De taken en bevoegdheden die bij de GR zijn neergelegd veranderen niet. Wel lopen de afzonderlijke participanten, evenals de GR zelf, minder financieel risico omdat de GR in de nieuwe constellatie niet meer direct schuldenaar is bij de geldleningen maar de NV. De GR wordt met dit voorstel als borg pas aangesproken nadat de NV tekort is geschoten in zijn verplichtingen jegens de financiers. De volledig geborgde financiering heeft betrekking op de financieringsbehoefte voor de geaccordeerde projecten. Voorzien wordt dat het risico voor de GR als borg in de komende jaren afneemt aangezien de financieringsbehoefte voor deze projecten afneemt door de realisatie daarvan.

Financiële consequenties

Dit voorstel heeft geen directe gevolgen voor de begroting van de gemeente Eemshaven.

Voorstel

Ons college heeft besloten een positief advies mee te geven aan het Algemeen bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Havenschap Groningen Seaports.

De raad wordt voorgesteld om kennis te nemen van het herfinancieringsvoorstel van Groningen Seaports NV en een positief advies mee te geven aan het Algemeen bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Havenschap Groningen Seaports over het voorstel:

1. dat de Gemeenschappelijke Regeling als aandeelhouder van de Groningen Seaports NV kan instemmen met het besluit van de directie van de NV de financiering in te richten conform het in dit voorstel toegelichte arrangement, waarbij:
  - a. de actuele geprojecteerde financieringsbehoefte €221 miljoen bedraagt (excl. rente en kosten en excl. de financiële verplichtingen van het rentebeheersingsinstrument) en is te herleiden tot vóór de verzelfstandiging geaccordeerde projecten;
  - b. de financiering van de onder a. genoemde financieringsbehoefte plaatsvindt onder volledige borgstelling van de Gemeenschappelijke Regeling incl. rente en kosten tot een maximum van €268 miljoen;
  - c. het huidige derivatencontract met Société Générale genoveerd wordt bij een andere bank als nieuwe financiële partij;
2. dat de Gemeenschappelijke Regeling als borgsteller kan instemmen met het sluiten van de Overeenkomst houdende volledig geborgde financiering met de NV conform het in dit voorstel beschreven kader.

Burgemeester en wethouders
van de gemeente Eemshaven,

M. van Beek, burgemeester

B.L. Meijer, secretaris